

עין משפט
גד מצוה

כה:

משום דעד השתא איירי בהללת הורג ורובע מסיק לה והורג נמי לא משום שנאה פסיל ליה התם אלא אמר רבינו יצחק דמיפסל משעה שנעשה טרפה דטרפה פסול להעיד כדאמר׳ בסנהדרין (דף עמ. וסז) וה״ר יוסף מאורליני״ש מפרש דפרין מהרוג ונרבע שיצילו כשהם קרובים

להורג ורובע וקשה לר״י דאין ה״ג דנהי דבהרוג ליכא למימר דאין ה״ג שיציל דהרי חייב הכחוז מכה אציו מ״מ מנרבע מאי פריך וכי״ת נגרבע נמי דהא דרשין בסנהדרין (דף נד.) ערות אצין ממש שרבעו ה״מ לעינן כרת אכל מימה לא אשכחן: **רַבָּא** אמר **אדם קרוב אצל עצמו**. הקשה ר' יצחק בן אברהם דנפרק שני דכחוצות (דף יח: וסז) מסיק **ס** רבא גופיה גבי הא דמתן התם אס אין כתב ידן יוצא מתקן אחר הרי אלו נאמנים לומר

אנוסים היינו לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות אכל אמרו מחמת ממון אין נאמנים ואמאי אין נאמנים דהוה לן לפלוגי דיצורא ולומר דאנוסים היו ולא מחמת ממון אלא מחמת נפשות ואומר ר״י דלא פלגינן

דיצורא כדי לפסול השטר דמדאורייתא עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בצ״ד א״נ התם בכל ענין שהם אנוסים אס לא מחמת נפשות וזו רשעים הלכך לית לן למיתלי בלאונס מחמת נפשות דהוי מיעוטא א׳: **ואין אדם משים עצמו** רשע. היינו לפסול את עצמו אכל נאמן

הוא לומר גבי אכילת חלב מויד הייתי כדאמר בכריתות (דף יב. וסז) דאין לנו לכופו להציא חולין לעזרה לפי דבריו והא דקאמרין בהאיס כהאיס מקדש (קדושין דף ג. וסז) גבי הבא לי מן החלון או מן הדליוסקמא דלא עביד איניש דמשוי נפשיה רשעא לומר מויד הייתי לאו משום שלא יהא נאמן לומר מויד הייתי דפשיטא דנאמן אלא כלומר שאין ברצון אומר בענין דמשוי נפשיה רשיעא ואי״ת דהשתא משמע דנרבע לרצונו פסול לעדות ונפרק זה צורר (סנהדרין דף כו:) איכא למ״ד דחשוד על העריות כשר לעדות וי״ל דהתם כחשוד שהוא פריץ וממייחד עם העריות ולא ודאי צא על הערוה כדפי׳ התם בקונטרס ומאן דפרין התם עני מרי ארבעים ככתפיה וכשר היינו משום דמלקטין על לא טובה השמועה ואי״ת וכי ודאי צא על הערוה אמאי פסול הא רשע דחמס בעינן שיהא רע

לשמים ולצריות וזה אין רע לצריות כגון אוכל נבלות להכעיס דכשר לרצא בפרק זה צורר (שם כ״א.) וי״ל דהוי כמו אוכל נבלות למאכזב דפסול לכולי עולמא אע״פ שאין רע לצריות דמיון דחשוד לעצור בשביל הנאת עצמו חשוד נמי להעיד שקר בשביל ממון והכי נמי צא על הערוה: **לִימָא רב יוסף דאמר** ברבי יהודה. ”מימה דהכא לרבי יהודה לית ליה פלגינן דיצורא ונפרק החולץ (לקמן דף מז. וסז) אמרינן אלאמא פלגינן דיצורא ומיהו וי״ל דהתם לרבי יהודה ואמר נתגיירתי ביני לבין עצמי א״ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה יכול לפסול את בניך בניו כשרים) אלא הא דפסלינן היינו לאוסרו בצת ישראל דשיה אנפשיה חמיכה דאיסורא או אס נגח שור של ישראל את שורו פטור מטעם הודאת בעל דין והיהא דר' יהודה גופא קשיא וסז נפרש בעזרת השם: **באומר אני** הייתי עם הורגיו. אורי״ דאע״ג דאמר הרגוהו נעשה כאומר אני הייתי עם הורגיו וכענין זה מפרש ר״ת ורבינו חננאל צפ״ מי שאחוזו (גיטין עג. ד״ה אמר) באומר מעת שאני בעולם נעשה כאומר: **במגזיות קפויקיא**. יש ספרים דגרסי במגזיות והוי כמו במגזית עבראיש׳ כמו שמלה שלמה. ר״י: **מעמא דב״ד הא בי תרי זא**. ואע״ג דאמרין בריש השולח (גיטין דף נב: וסז) דלתרי נמי בי דינא קרו להו מ״מ אורי״ דדייק שפיר דמדתלי טעמא בצית דין ולא

קאמר מפני שהיו ב' ש״מ דלא סגי הכא בתרי ועוד דומיא דחליצה דצב׳ אע״ג דאיכא מאן דמכשר בפרק מלוות חליצה (לקמן דף קד.) ביחדי קא תנא לא סבר לה כוותיה דחד ודאי לא מיקרי צ״ד ואיכא נמי רננה כחד: **לֵא חשו חכמים** **לְדבר** זה. ואע״ג דשרי [ב] מ״מ בעל נפש יתרחק דמתני׳ עלה באלו טרפות (חולין דף מד: וסז) דן את הדין ויזה וחיצי טימא וטיהר וכן העדים שהעידו כולם רשאים ליקח אכל חכמים אמרו התרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ואי״ת הא אמרינן בקוף התקבל (גיטין דף סז. וסז) גבי חיישינן שמא משכור עדים דיצורא אמרי מעשה לא עבדי וי״ל דכשמעידים שקר חשיב נמי מעשה כדפי׳ בקונטרס כיון דעל פיהם נגמר ולא קרי דיצורא התם אלא באומר אמרו שאומר מן הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום דלא נגמר הדבר על ידיהם: **אִמָּר** **לְהו** מתני׳ **היא הנשען** ב׳. ולנטען על אשת איש לא דמי דהתם נדון שיצילא אס הוא אמת אסירא ליה אכל הכא שאסר את האשה בנדר אפילו אסרה שלא כדין כיון שגירשה בעלה שריא לחכם מדאורייתא א׳:

ביצד פרק שני יבמות

גולן דדצריהס. כמו מפרמיז יונים ומשחק בקוציא דתנן (ר״ה דף כב.) כל העדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינם כשרים ועלה אמר רב מנשה זאת אומרת גולן דדצריהס כו׳: רבא פליג עליה דרב יוסף ואמר אפי׳ אמר פלוני רבעני לרצוני הוא ואחר מזטרף להורגו לרובע

דכיון שזה מתכבין לעדות נאמן הוא אכל צצרו ואין נאמן על עצמו ממנה שאמר לרצוני דאדם קרוב אכל עצמו וקרוב פסול לעדות בין לטובה בין לרעה הלכך אינו נעשה רשע בעדות עצמו: **ואין אדם משים**. את **ס** עדותו עדות אכל עצמו ליעשות רשע. והא דקי״ל (צ״מ דף ג:) הודאת פיו כמאה עדים דמי הנ״מ לממונה אכל לקנסא ולענוש מלקות וליפסל לא: **ושאני עדות** **אשה** **דאקילו צה** **רצנן**. הלכך אפילו רשע נאמן ואנא לית לי

דרצ מנשיא דאמר הא דדצרי מורה פסול: **אלא רב מנשיא דאמר כרבי יהודה**. והכי מיתוקס סוגיא רב יוסף מוקים לרב מנשיא כרבי יהודה ורב מנשיא מוקי לרב יוסף כרבי יהודה: **אני הייתי עם הורגיו**. אכל לא נגעתי צו: **ע״י נסטיטוס**. לפי שהיה עמאן: **מתני׳** **צנדי**. שנידריה הנאה מבעלה ולא הפך לה ובאתה לחכם להמיר לה ולא מנא פתח לחרטה: **לא ישאנה**. משום חשד: **שהוא צ״ד**. כלומר מילין או חליצה לא עשה חכם זה ביחדי דקי״לס חליצה ומילין צג׳ ומלתא לא חשידי: **גב׳** **הא** **ספירה**. ואח״כ מת בעלה או גירשה ישאנה שאין כאן חשד: **לעולם צנדי**. ודקשיא לך מדקתני שאסר מכלל דבר מישרי הך אין ביחיד מומחה וכדרכ חסדא בנדרי׳

צפרק נערה המאורסה: **צ״ד**. **ג׳**: **לא חשו חכמים לדבר** זה. לומר לא יקחו שוב שדה זו מן הלוקח וכן העד של גט לא ישא את האשה: **היא גופה**. כלומר ה״ה דתרי נמי לא חשידי והא דקתני שהוא צ״ד לאו משום לאפוקי מחשדא אלא לשאמועי׳ דאין מילין צפומת מג׳ ולאפוקי ממאן דאמר צפ׳ [צ״ס] (לקמן קו:.) מילין בשנים: **כנס מהו שיצילא**. אחסכ ואמציה גט [א] קאי: **גמרא** **או סנדיא**. האי דאמרת כנס אין מוציא להו כנס מהו שיוציא רב כהנא אמר כנס מוציא רב אשי אמר כנס אינו מוציא אמרו ליה רבנן תני להו רב זוטי דבי רב פפי כדברי האומר כנס אינו מוציא אמרו ליה רבנן לרב אשי **ג**גמרא או סברא אמר להו מתני׳ היא **ס**הנשען משפחה ונשתחררה מעובדת כוכבים ונתגייירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציא אלמא ברננה

לשמים ולצריות וזה אין רע לצריות כגון אוכל נבלות להכעיס דכשר לרצא בפרק זה צורר (שם כ״א.) וי״ל דהוי כמו אוכל נבלות למאכזב דפסול לכולי עולמא אע״פ שאין רע לצריות דמיון דחשוד לעצור בשביל הנאת עצמו חשוד נמי להעיד שקר בשביל ממון והכי נמי צא על הערוה: **לִימָא רב יוסף דאמר** ברבי יהודה. ”מימה דהכא לרבי יהודה לית ליה פלגינן דיצורא ונפרק החולץ (לקמן דף מז. וסז) אמרינן אלאמא פלגינן דיצורא ומיהו וי״ל דהתם לרבי יהודה ואמר נתגיירתי ביני לבין עצמי א״ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה יכול לפסול את בניך בניו כשרים) אלא הא דפסלינן היינו לאוסרו בצת ישראל דשיה אנפשיה חמיכה דאיסורא או אס נגח שור של ישראל את שורו פטור מטעם הודאת בעל דין והיהא דר' יהודה גופא קשיא וסז נפרש בעזרת השם: **באומר אני** הייתי עם הורגיו. אורי״ דאע״ג דאמר הרגוהו נעשה כאומר אני הייתי עם הורגיו וכענין זה מפרש ר״ת ורבינו חננאל צפ״ מי שאחוזו (גיטין עג. ד״ה אמר) באומר מעת שאני בעולם נעשה כאומר: **במגזיות קפויקיא**. יש ספרים דגרסי במגזיות והוי כמו במגזית עבראיש׳ כמו שמלה שלמה. ר״י: **מעמא דב״ד הא בי תרי זא**. ואע״ג דאמרין בריש השולח (גיטין דף נב: וסז) דלתרי נמי בי דינא קרו להו מ״מ אורי״ דדייק שפיר דמדתלי טעמא בצית דין ולא קאמר מפני שהיו ב' ש״מ דלא סגי הכא בתרי ועוד דומיא דחליצה דצב׳ אע״ג דאיכא מאן דמכשר בפרק מלוות חליצה (לקמן דף קד.) ביחדי קא תנא לא סבר לה כוותיה דחד ודאי לא מיקרי צ״ד ואיכא נמי רננה כחד: **לֵא חשו חכמים** **לְדבר** זה. ואע״ג דשרי [ב] מ״מ בעל נפש יתרחק דמתני׳ עלה באלו טרפות (חולין דף מד: וסז) דן את הדין ויזה וחיצי טימא וטיהר וכן העדים שהעידו כולם רשאים ליקח אכל חכמים אמרו התרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ואי״ת הא אמרינן בקוף התקבל (גיטין דף סז. וסז) גבי חיישינן שמא משכור עדים דיצורא אמרי מעשה לא עבדי וי״ל דכשמעידים שקר חשיב נמי מעשה כדפי׳ בקונטרס כיון דעל פיהם נגמר ולא קרי דיצורא התם אלא באומר אמרו שאומר מן הבעל לסופר ולעדים לכתוב ולחתום דלא נגמר הדבר על ידיהם: **אִמָּר** **לְהו** מתני׳ **היא הנשען** ב׳. ולנטען על אשת איש לא דמי דהתם נדון שיצילא אס הוא אמת אסירא ליה אכל הכא שאסר את האשה בנדר אפילו אסרה שלא כדין כיון שגירשה בעלה שריא לחכם מדאורייתא א׳:

אגירושין

מסורת הש״ס

(א) כחצות יח: סנהדרין ט:
כה. (ג) [נע׳ רש״א],
(ג) [מוספתא פ״ז],
(ד) [נשת כנס: וש״נ],
(ה) [מוספתא פ״ד ע״ש],
(ו) לקמן קא: בטרות לא,
(ז) [נבכורות לו: לימא וע״ש היעב],
(ח) מדרים עמ: ע״ש ב״צ קב: קבל. בטרות לא,
(ט) [צ״ל דתניא], (י) גיטין סו.,
(י) [לקמן קא: קו:],
(י) [ערוסין ס. ב״צ עו.],
(ט) [לעיל כד: ע״ש],
(ט) [סנהדרין ב.], (ס) ע״ש שהוא רמי בר חמא,
(ע) רש״ל מ״ו, (פ) מרנוס על בעי׳ העברים צמדד לג פ׳ מ״ד.

גליון הש״ס

גב׳ והאמר (רב) א״ח בר אבין. צ״ל [נרנא] סדר הדעות בסקנמא חות ד:
תוב׳ ד״ה לימא רב יוסף דאמר ב״ח תיבה דהבא ובר׳. עיין משנות רשד״ס חלק י״ד סומן רנד:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ואין אדם משים את עצמו רשע אין עדותו:

הגהות הגר״א

[א] רש״י ד״ה כנס מהו שיצילא אחסכ ואמציה גט קאי. י״ב ויכ׳ הרמב״ם [וש״ס. אכל רש״יא כתב דלא קאי רק על מתני׳ עב״ה] עב״ה חסכס ויכ׳ה בראש׳ להדיא ויכ׳ה בתוספתא ועט״ו [ועמ״ס דבינו בלא״ע סימן יב סי׳ ב׳:]
[ב] תוב׳ ד״ה לא כו׳ מ״מ ב״ע יתחקק. י״ב אכל לטעם היירושלמי ר״ל דאף לכתמלה מותר ואין כאן היתח דלא״כ ל״ל שאין שטס כו׳ אפילו בשביל שיהיה כמו במקא ועמ״ס (ע״ש בס״ק ה׳):

תוספות ישנים

(א) ועי״ל דשמי הכא שיש לנו לומר פלגינן דיצורא דשחמר פלוגי רבעני מעמה נהרג הרובע בין לאחוסר בין לרצוני ולא צריך חו לומר לאחוסר או לרצוני ואיכ כי אמר אחרי כן לרצוני פלגינן דיצורא דמלתא דרבעני חשיבא כמי עצמה היא והוי כחרי דצורי אכל התם כי אמרו אנוסים היינו אין הדבר כלום עד שיפרשו אס מחמת ממון אס מחמת נפשות לכן לא ציץ לחלק הדבור שאין זה בלא זה כלום: באומר אני הייתי עם הורגיו. יש גורסים צכ״ק פ״י [כ״ס] [נכסן] דמהוי כשאומר הרגוהו כמו אס היה אומר אני הייתי עם הורגיו והוי כדאמר׳ בניטין כאומר מעת שאני בעולם וימאח שאינו מגיה המשנה: (ב) ולחק פ״י צ״ל דכי צעל לעיל כמו שצויא לא קאי אלא אחסכ שאסר ובר דאי קאי אכולו דכפ״ה לעיל מאי שא דלא מפקינן הכא בריננה וננטען מפקינן אף בריננה. דגס הכא אס הרגנה אמת שמשקך מהאי דאמר מת הרגוהו אסורו לו מן התורה שעדיין אשת איש היא אלא ודאי לא קא בעי אלא מחסכ שאסר האשה בנדר על בעלה:

כלומר שטעונים עליו דבר לנע (ולעיל בד.).